

рификовано путем емпиријских показатеља у овој студији.

Иначе ова књига – студија поред резултата емпиријског истраживања о идеалу и стварности екоменаџмента садржи и ауторизована излагања учесника југословенског савјетовања које је тим поводом одржано, а која су интердисциплинарног карактера. Излагања се односе на урбано планирање и екологију (С. Вујовић), културни контекст екологије (Р. Божовић), менталитет у управљању човјековом средином (К. Килибарда), екологију као нови фактор пословног ризика (З. Герече и С. Лекић), просторно планирање као својеврстан вид оптималног управљања животном средином (М. Љешевић), еко карту у функцији

еко-пропаганде (Г. Баровић), фундаменталну екологију (В. Пулевић), схватање и знање екологије (М. Бурић) и еколошки менаџмент као савремени приступ заштити животне средине (В. Ражнатовић).

Истраживање о стању еко-свијести менаџерске групе је прво емпиријски утемељено испитивање овог феномена у Црној Гори и Југославији, будући да се до сада нијесу анкетирали припадници економске елите по питању еколошких проблема. Оно представља инспирацију и подстицај за даља истраживања и потпунија тумачења еко-менаџмента, а презентовани налази су незаобилазни у будућим компарирањима и уопштавањима.

Срђан Вукадиновић

Владимир Илић: *Функционализам у социологији*, Београд : Институт за социолошка истраживања Филозофског Факултета 1996.

Функционализам је једна од најзначајнијих и најугицајнијих оријентација у социологији у XX вијеку. Као социолошки појам функционализам има неколико значења. Поједини аутори сматрају да је то један од општих приступа у социологији па га поистовећују са општом социолошком оријентацијом, док други писци функционалну анализу одређују као посебан метод који има "исти епистемолошки статус као и други поступци за испитивање друштвене узрочности, попут експерименталног или упоредног метода" (стр. 8). Управо, преко методолошког осмишљавања београдски социолог и наставник на Филозофском факултету Владимир Илић ближе одређује и објашњава функционализам и на појмовном плану.

Књига "Функционализам у социологији" у издању Института за социолошка истраживања Филозофског факултета из Београда је заправо друга књига у (бившој) Југославији о функционализму. Прије ове књиге, загребачки социолог Иван Кувачић објавио је хрестоматију "Функционализам у социологији". Мали број објављених књига о једној од најзначајнијих социолошких оријентација је и разумљив ако се има у виду доминација марксизма као теоријског правца и методског поступка у свим друштвеним наукама, па и у социологији до краја осам-

десетих година. Разорна критика од стране марксистичких социолога привидно је, као, нудила боља објашњења друштвених појава него функционална анализа.

Између Кувачићеве и Илићеве књиге нема никаквих неспоразума око општег одређења функционализма. Функционализам у општем смислу схвата друштво као цјелину која се састоји из посебних друштвених сегмената, међусобно повезаних. Цјеловита функционална анализа заснива се, искључиво, на разматрању посебних дјелова који конституишу друштвени систем. Анализа сваког, понаособ, друштвеног сегмента независно од цјелине није у функцији објашњења института друштвеног система. Надограђујући овакву теоријску елаборацију функционализма у методолошком смислу Владимир Илић, обједињујући примјену функционалног и упоредног метода (приступа), истиче да се "може доћи до позданог знања о томе које је друштвене захвате могуће реално извести", као и којим дјеловима система "и посебним друштвеним групама би такве промене одговарале у смислу задовољавања њихових парцијалних потреба" (стр. 141) у функцији цјелине друштвеног поретка.

Књига "Функционализам у социологији" на теоријски јасан и прецизан начин

одређује основне појмове, изворе и питања функционалног приступа и функционалне анализе. Ова књига има нарочиту вредност због објашњења фундаментал-

них момената функционалног метода као језгра функционалистичке оријентације.

Срђан Вукадиновић

Драган Коковић: Социологија религије и образовања, Сомбор : Учитељски факултет Сомбор 1996, 162 стр.

Религија и образовање вишеструко су повезани и испреплетени. Њихове међусобне везе и односе као и везе и односе спрам других друштвених појава значајно истражује и расветљава и социологија. *Социологија религије и образовања* аутора проф. др Драгана Коковића је књига која нам кроз седамнаест поглавља показује како је то могуће.

Прво поглавље носи наслов *Предмети социологије религије* и у њему аутор упућује на проблем дефинисања религије и истиче да "веровање у надприродно а посебно у неку моћ постоји у свим друштвима" и "зато свака дефиниција религије мора узимати у обзир ову разноликост". Истичући незавидан положај истраживача у социолошком истраживању религије који ако "не познаје довољно феномен религије долази у опасност да га не схвати", али исто тако ако је усвојио одређену религију "долази у опасност да буде пристрасан" аутор издваја да социолога преваходно интересују функције религије (унутрашње и спољашње). Социологија религије је *емпиријска наука* јер проучава непосредне религиозне акције (нпр. ритуале) али и *синтеитичка* дисциплина јер "представља синтезу која проистиче из узајамне зависности неколико дисциплина". Социологу измичу филозофско-метафизичка обиљежја религије "јер он увек има у виду одређену религију коју посматра у контексту конкретног глобалног друштва". На крају аутор упозорава да социологија религије мора "избећи трострукој опасности: да не *посијане идеологијом*, да се не *преишвори у идолатрију бројева* и да *посијане иррационалним властитим границама*".

Појам религије – социолошко ситановишће наслов је другог поглавља у којем се аутор враћа на проблем дефинисања религије и констатује да свака дефиниција религије "мора до извесног

степен да буде произвољна" и може "покривати или премного или премало или и једно и друго".

Историјски развој религије наслов је трећег поглавља које нам говори о историјским облицима и фазама кроз које је прошла религија. Аутор нас укратко упознаје са *анимизмом*, *тотемизмом* и *пантеизмом* код којег се разликују двије фазе: *полипантеизам* и *монопантеизам*. На крају нас Коковић подсећа и на могућност укидања религије онако како то каже Маркс: "Она ће нестати кад се укину сви они услови у којима је човек понижено и угњетено биће."

Четврто поглавље – *Религија и дружи сродни појмови* састоји се од три подпоглавља која разјашњавају однос религије и магије, религије, мистике и окултизма и религије и вјере. Одређења магије су различита и крећу се "од става да је то неконтролисана илузија" па "до преовлађујућег становишта да је она средство које може утицати на исход одређеног догађаја". Утврђујући непобитну историјску везу између религије и магије те разлика које постоје првенствено "на нивоу теоријског" аутор наглашава значај магије за настанак религије али и науке.

У другом подпоглављу "Религија, мистика и окултизам" аутор дефинише појмове мистика и окултизам упозоравајући на њихово често криво разумијевање. Мистика је присутна у свим религијама и представља њен ирационални дио, она је духовни аспект религије и подразумијева интуитивно, непосредно опажање јединства, цјелине и смисла цјелине, она је област "чисто субјективног доживљавања" и зато својствена модерном човјеку те може да буде "извор слободног стварања" али као помодност и "непријатељска према сваком стваралаштву", каже Коковић. Окултизам тежи рационалном, он је "окренут уназад и не-